

CSABA ÉS VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI LAP
Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap

Előfizetési árak

helyben házhöz hordva vagy vidékre postai szétküldéssel
egész évre 5 ft
félre . . . 2 ft 50 kr
negyedévre 1 ft 25 kr
Egyes szám ára 10 kr (kapható a kiadóhivatalban)

Az előfizetési pénzek, hirdetések és „Nyiltterek“ a kiadóhivatal
ezimén küldendők

Szerkesztőség és kiadóhivatal

B-Csabán, főtér 890. sz. a. a postahivatal tözomszédságában
Tóth Ferenc könyvnyomdája

A lap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőség
ezimén küldendő

Kéziratok vissza nem adatnak

Hirdetési árak

Három hasábos petit-sor egyszeri beigtatásnál 8 kr, kétszori
beigtatásnál 12 kr, háromszori beigtatásnál 15 kr
Bélyegdíj külön minden beigtatásnál 30 kr
A hirdetések után járó díjak előre fizetendők

A „Nyilttér“ minden sorának közlési díja 30 kr
Bérmentetlen levelek nem fogadtatnak el

Egy pár szó a házi nevelésről.

I.

Paedagogusaink azt mondják, hogy legyen a nevelés természetes és egyetemes. E mellett mindig szem előtt kell tartanunk az erkölcsi célt, mert nevelésünk csakis így lehet áldást hozó.

Részemről azt tartom, hogy nagyon helyesen gondolkoznak paedagogusaink.

Hanem talán a világon egyetlen egy szabály sincs, melyet annyira félre értenének, mint éppen ez s melyet a gyakorlatban oly hibásan alkalmaznának, különösen a házi nevelésnél.

A mi a házi nevelést illeti, a természetességet abban találják, ha a gyermeknek mennél több szabadságot adnak, az egyetemességet pedig abban, hogy mindent a fejébe szeretnének verni, tekintet nélkül uralkodó hajlamára, tekintet nélkül a szív nemesítésére s az akarat szabályozására.

A legnagyobb mértékben a házi nevelés oka a mai proletarizmusnak s az ezzel járó társadalmi kinövéseknek.

Minden szülő nagy embert — mint mondani szokás — urat akarna nevelni gyermekéből. Szorítja a tanulásra éjjel-nappal, ha kell, ütleggel is. Költekezik, ló, fut, kikunyorált pártfogással nagy nehezen keresztül usztatja az osztályokon.

A szív, az érző tehetség képzése az akarat művelése vagy egészen figyelmen kívül hagyatik, vagy mint nem egészen feleslegesre, amugy nagyjából fordítottatik egy kevés gond, mely azonban kevesebbet ér a semminél.

Nagy sokára veszi aztán észre a szülő, hogy nevelése a kívánt gyümölcsöt nem hozta meg.

A fiu legtöbb esetben dologkerülő mihaszna fráter lett, kinek természetani ismeretei csak annyiban váltak hasznára, a mennyiben annak egy néhány szabályát a biliárd-asztalon bizonyítja kisérletileg, néha reggelig is.

Számtani ismerete is alig szorítkozik egyébre, mint hogy a makkaonál vagy a gyenge ferblinél a kártya legszéléről megtudja: hány egységnek az összege foglaltatik markában stb.

Szive üres. Akaratnélküli gyáva ember, ki a maga lábán járni nem képes, ki kész nemesobb meggyőződését eltagadni, ha netalán azért a nagyra becsült kompánia megvetését vonhatná magára.

Vallását, azon erkölcsi alapot, mely eddig sok kicsapongásainak útjában volt, kirugja lábai alól s menthetlenül lebukik az örvénybe.

Azon kezdi, hogy atheista lesz. Kérkedik vele, hogy nincs Isten s a melyik társa kétségbe vonná azt, hogy ósatya és ósanyja egy becsületes majompár volt, annak menthetlenül szemébe kaczag, vagy pedig szánakozó mosolylyal nézi le a tudatlant, ki ennyire elmaradt felvilágosodott korunktól.

Hova vezet mind ez?

Árkádiába bizonyosan nem, de igen a comunismusba.

A communisticus elvek, melyeket Franciaországban már részben érvényesítettek s rajta vannak, hogy egészen érvényesítsenek, itthon mint dicső elvek csodálatnak s ha mostani nevelési rendszerünk mellett megmaradunk, hihető,

hogy nálunk is felüti tanyáját a 19-ik század ezen dicső (?) vivmánya. Előjeleiről már több ízben volt alkalmunk tudomást venni.

A gyermeknevelésnél tehát tekintetbe kell vennünk az elmét, első sorban, hanem e mellett egyenlő kitarással hatni kell a szivre, vagyis az érző tehetségre, továbbá az akaratra.

Hogy mily alapon, mely elvek szerint kell ezt cselekednünk, arról — ha a szerkesztő ur megengedi* — a jövő számban szölok. —

Fővárosi levelek

(Saját tudósítónktól)

II

Ujév. — Petőfi-társaság. — Rip-Rip. — A szép Armand. Kölesönkért feleség. — Turolla k. a. utolsó fellépte.

1884. január 2.

„Boldog újévet!“ E szavakkal ébredett tegnap minden ember. Ismét újév! Mily hamar mult el az ó-év! Szerencsés újévet! — s hasonló mondatok keringöztek tegnap szájról-szájra.

Már kora reggel azzal lépett be a kis szobaczezus, később a reggelinél Ferencz, a pinezér. Alig hogy az ember megitta kávéját, jött Pali, a fizető pinezér; ez csak száraz szavakkal üdvözli az embert, mert hát jól tudja, hogy a fizető pinezérnek ritkán jut az „ujévi“ adóból. Mert bizony annak lehet nevezni. Csodálatos, hogy Szapáry az ujévi üdvözlések megadóztatásáról még nem hozott törvényt. Akkor talán megszűnne az a hiábavaló ujévi „borraavalózás“. De végre is, hála az egeknek, szerencsésen tustestünk rajta. Csak

* A legnagyobb készséggel. Minden oly irányu czikknek, mely valami jó ügyet szándékozik elősegíteni, hazafiai kötelességünk lapunkban helyet adni; annál inkább örömmel szentelünk tért lapunkban egy oly irányu dolgozatnak, mely a legnemesebb foglalkozást: a nevelés szent ügyét tűzte ki fejtegetése tárgyává. Szerk.

TÁRCZA

GYÖRÜS ERZSI

— Beszély a népéletből —

IRTA

(A „Csaba és Vidéke“ eredeti tárcája)
(Folytatás és vége)

— Az utca felőli szobát — beszél tovább Rédiné — melyben a legény lakott, kamrává rügtönöztek esküvőjük napjára s így a legénynek mindene a szobában maradt. Már javában foly a mulatság s a vendégek közül a legtöbben többet öntének a garadra a jóból, nem tudni, hogy, hogy nem — s itt szemével jelentősen hunyorított — az első szobában tűz támadt s az egész házat elhamvasztotta, ugy, hogy csak a kormos falak me-redeztek az ég felé. Ekkor szó sem lehetett a kétszáz forint visszafizetéséről; az építkezésről kellett gondoskodnia. El jött hozzám, hogy várakozzam. Jó, mondtam, szivesen, addig kamat sem kell, míg háza fel nem lesz építve.

— Alig telt bele egy év, kész volt az új ház s a Győrüs háznál keresztelőnek néztek elébe; akkor én is rájok rontottam követelésemmel és kérdeztem, hogy mikor fizeti hát meg az ezerhétzáz forintot?

Az öreg Rédi felugrott székeréről, arca eltorzult, egyik

kezével szívéhez s másikkal fejéhez kapott, de ismét székebe hanyatlott.

— Új le! Új le! Lásd Győrüs is ilyen forma arczot vágott, mikor pénzemet kértem — mondá az aszszony rekedt nevetéssel — hanem ő sokkal higgadtabb volt, mint te; mert azt mondta, hogy fizet, de én azért mindent lefoglaltattam, mert a határidő már is letelt és azt mondtam neki, hogy ha nyolcz nap alatt nem fizet, az utcára tétetem kedves feleségével egyetemben.

— Erre, ugy látszik, nem volt elkészülve, mert egy kissé megszeppent, megtört végre büszkesége, elkezdett rimánkodni, de hajthatlan maradtam. Ekkor átkozni kezdett s kilökött az utcára, a nép összecsozdult s nevettek, tapsoltak neki, hogy ily gyalázatosan megcsufolt. Nyolcz nap mulva megszólalt udvarán a falu dobja, felesége még beteg volt, ki jött a kedves és elkezdett könyörögni, sirt, ritt, hogy irgalmazzak nekik, persze jókat kaczagtam a nyomorult szemébe s már azt hittem, hogy bosszúm végre hajtom. Az ura éppen akkor jött haza a mezőről s a mint meghallotta, hogy felesége mily keservesen énekel a dob hangja mellett, dühében szidni, átkozni fenyegetni kezdett s mikor neki is szemébe nevettem, a kezében levő vasvillát egész erejével lábamba döfte, ugy, hogy azonnal eszméletlenül buktam fel. Lábam eltörött.

— Mikor magamhoz tértem, Győrüs már vasban volt, felesége pedig ájultan feküdt az udvaron; a mint felocsolták, valamit beszélt urához, ki borzasztó tekin-

tetet lövelt reám, de aztán megszelidültek vonásai. A házat egy árendás vette meg kétezer forintért. Győrüs két évet töltött börtönben. Felesége másnapra görösökben meghalt. Leányát Dohányosné vette magához.

— Győrüs eltöltvén a két évet, kiszabadult, iszákos csavargó lett; ha az utcán megtalált, mindig csuffá tett, az emberek kinevettek mindannyiszor.

— Egyszer magához hivatá Dohányosné, megmutatta neki leányát s szívére beszéltek. Azóta egészen megváltozott. A többit tudod; tudod, hogy kivált az előtt, mikor kijöttünk a templomból, hogy mit tett velem; tudod, hogy még most sem merek az utcára kimenni, mert a gyermekek is kigunyolnak; ezt mind ő tette! ő és senki más! Ő tett ily szerencsétlenné, a milyen most vagyok. Ő az oka boldogtalanságomnak. Ő az oka minden bajom s szenvedéseimnek . . . S még azt akarod, hogy ennek az embernek, ennek a gyűlölt, utált, nyomorult családnak legyek rokona!? Nem! és százezerszer nem!

Alig mondta el az asszony az utolsó szót, kopogtak az ajtón.

Az asszony megrezzent, ijedtség és félelem tükrözött pillanatig vissza vonásain, de már a másik pillanatban erőt véve magán, elfogultágtól rebegő hangon mondta ki a szót:

— Szabad!

Az ajtó lassan megnyílt.

Rédiné nem fojthatott el halk sikoltást, midőn az először belépőben Győrüsre ismert, de még nagyobb lett

aztán azok a különféle jó kívánatok teljesülnének is. Hogy én se maradjak senkinek adása, tiszta szívből kívánok tisztelt olvasóimnak „boldog újévet!”

Választási időket élünk. A hová az ember tekint, mindenütt választás. A „Petőfi-társaság”-ban is nemrég új tisztviselő s tagválasztás volt. Szép számmal jelentek meg a tagok voksolni. Sőt Jókai, az élethossziglani elnök is közöttük volt. A tisztviselőválasztásnál nem lévén ellenpárt, megmaradtak a régiak, kivéven a pénztárnoki állást; Paulay helyett — ki elfoglaltsága miatt nem vállalhatta el újra — Neugebauer választották meg. Az üresedésben levő két helyre Dóczy Lajos és Jakab Ödön lettek megválasztva. Ugyane gyűlésen meg lett alapítva az évi közgyűlés sorrendje. Valóban érdekesnek ígérkezik. Január 6-án lesz a következő műsorral: Megnyitó beszéd (Komócsy Józseftől). Elmékedés Eötvösről (Tolnay Lajostól). Költemények (Ábrányi Kornél, Kiss József és Reviczky Gyulától). Első vilhar, rajz (Beniczky Bajza Lenkétől). Elbeszélés (Jókai Mórtól).

A felolvasó gyűlés lefolyásáról jövő levelemben tudósítom t. olvasóimat.

Régen láttunk jó népszínművet. Nincs is kilátás, hogy egy hamar színre hoznának egy újat. Bajos népszínművet Blaháné nélkül adni, mutatta ezt a mult heti kísérlet Hegyi Arankával. Bármiképen is irnak róla a lapok, hogy e kísérlete sikerült, még sem lehet elképzelni, hogy Hegyi Aranka jó legyen népszínműben. Népszínműben, mondom, mert operettekben nincs párja. Kár minden erőlködése, soha se fogja ő népszínműben helyét megállani. Nem könnyű dolog egy paraszt leányt vagy menyecskét ábrázolni. Ezt csak egy tudja s ez Blaháné. Elég sajnós, hogy csekély differentiák miatt fölmondta Evvának szolgálatát, azért, mert a népszínházi bizottság nem neki adta bérbe a népszínházat, hanem megmaradt előbbi bérlőjénél. Evvánál. No de talán remélhetjük, hogy a báróné rövid idő múlva ismét föllép s a fővárosi közönség, ki tárt karokkal fogadja, ismét gyönyörködhetik kitünő játékában.

Addig is Erva színre hozhatja egymásután a legújabb operetteket. Legutóbb színre került a „Rip van Winkle”. Nemrég Bécsben is előadták „Rip-Rip” ezimmet s szép sikert aratott. Az itteni bemutató nemcsak szép, hanem határozott sikert aratott. A szöveg magában véve egészen elüt a már megszokott chablonszerű szövegektől. Nem hiába nevezi szerzője „regényes” operettnak; meséje igen érdekes. Zenéje itt-ott hasonlít a „Corneillei harangok”-hoz, de egészen véve azt túlhaladja. Kiválóbb számok a ballada Hudson kapitányról, melyet Pálmay Ilka szépen énekelt; továbbá Rip dala a szellemkar távoli refrainjével; a szellemek altató dala; Alice levlé áriája és a visszatérő Rip dala.

Az előadás minden tekintetben kitünő volt. Vidor, mint Rip kivirta a közönség tetszését; a könnyű vérű vadászt jól játszta, míg az öreg Ripet valóságos mesterkélt előadásban mutatta be. Dalait mind ismételtették, a mi nem kis dolog egy oly fárasztó szerepnél, minő Rip szerepe. Pálmay Ilka három szerephez jutott; az első felvonásban Lisbethet játszta, míg a másodikban mint a kék hegyek szelleme jelenik meg. A harmadik felvonásban a naiv Alicet ábrázolja. Nagy sikert aratott mint Alice, míg mint hegyi tündér csak tetszett. Kifogásolni csak is az öltözékét lehetne. Nagyon sok hiányzott a tündéreltőzékhez. Dalait tetszetek, néhányat ismételnie is kellett. A többi szereplőkről jobb lesz hallgatni. A kiállítás pompás volt, különösen a második felvonás, mely a sűrű erdőt és később a kék hegyek tájkéjét ábrázolja.

A nemzeti színházban újdonságképen a mult héten színre kerültek „A szép Armand” színmű és „A kölesönkért feleség” vigjáték. Mindkét név először jelenik meg a színlapon. „A szép Armand” nem nagy sikert aratott, da-

ezára, hogy a darabban legkitünőbb művészeink játszottak. Annál jobban tetszett „A kölesönkért feleség”. Ujházy, Nádai és Molnáré kitünően játszottak. Meg is érdemelték a tapsot, melyet pompás játéukért arattak. Legközelebb színre kerül „Az utolsó szerelem” vigjáték. Az első előadás e hó 18-ára van kitűzve.

A nemzeti színházban nem soká élvezhetjük az operát. Kiköltözött saját palotájába. Majd meglátjuk, hogy mennyi defezittel záródik le az első év. Most a drámai előadások bevételével egybe van kapcsolva. Hogyan sikerül majd az operának az új házban magát fenntartani, majd megmutatja a jövő. Hazai, vagyis magyar énekesek és énekesnők kevesen lesznek ott, de annál több lesz az olasz náció. Perotti persze szorzódott, mint vendég, ugy Turolla k. a. és Wiltné is. Hjal! mégis csak jó, ha „vendégképen” léphetnek föl, mert először nincsenek kötelezve magyarul énekelni, másodsor pedig kevesebb a jövedelmi adó, mert végre ez is csak napidíj! Öt hónapra 18,000 ft, bizony szép összegecske. Annyit kapott Turolla k. a. 39 fellépésért; tehát minden fellépésért körülbelül 462 ft. Nem is sok! Fizethetjük! — ugy gondolja Podmaniczky intendáns, ki sietett öt ismét 5 évre szerződteni. Wiltné se kap sokkal kevesebbet. Aztán van még operánknak egynehány szerződött tagja, kik évenként kétszer-háromszor lépnek fel, hanem azért rendes évi fizetést, még pedig jó magasat huznak. Ezt persze nem látja az igazgatóság, de egy magyar énekesnő szerződésénél bizony nagyon is takarékosak. De ez mind falra borsó! Nem is ezülszerű ezt tovább bolygatni. Inkább türelmes olvasóimnak kívánok még egyszer boldog újévet! — A viszontlátásig! **Passapartout**

A burgonyabetegség elleni védelem.

A Jensen-féle feltöltőgetési eljárással a burgonya-betegség ellen az idén már sok gazda tett kísérletet, ámbár az tavaly csak későn lett ismeretessé. Kétségtelen, hogy ez eljárás igen hathatós eszköznek fog bizonyulni a burgonya-betegségből eredni szokott nagy károk ellen való védekezésre s ezért ez eljárást melegen ajánljuk a burgonyatermelő gazdák figyelmébe.

Jelen alkalommal egy más, eddig teljesen ismeretlen eljárást akarunk t. olvasóinkknál megismertetni, mely nekünk a legnagyobb figyelemre érdemesnek látszik. Ez eljárást egy praktikus gazda már évek óta a legjobb sikerrel gyakorolja.

A szóban forgó eljárás abban áll, hogy már a burgonya elültetésekor alkalmazunk a majd képződő gumók számára egy védő réteget az által, hogy az elültetett burgonyára egy maroknyi száraz, finom homokot teszünk, mielőtt földdel borítanánk be. E homokfedő a burgonyákat hathatósan védelmezi a burgonya betegség ellen, s ha a műveltet kellő gondnal alkalmazzuk, remélhető, hogy a betegség absolute nem fog hozzáférhetni a gumókhoz.

Ámbár első tekintetre hihetetlennek látszik, hogy egy maroknyi homok hathatós védelmet képez a burgonyabetegség ellen, a dolog alaposabb megvizsgálása által azonban csakhamar meggyőződhetünk, hogy az említett eljárásnak igen is nagy jogosultsága van.

A burgonya megbetegedését ugyanis egy elősdi gomba — a Peronospora infestans —

mondhatlan utálatot és megvetést ébresztett Győrüs iránt. Majd keserű mosoly vonult végig ajkán s gunyosan mondá:

— Jó, ha már ilyen szépen kéreti a lány a fiút, hát csak hozzá adjuk, mondhatom, hogy kigyelmed szerepét nagyon is ügyesen teljesíté, midőn leányának ily szokatlan uton módon szerez férjet, hanem azt az egyet kikötöm, hogy kigyelmed sem, de a leánya se mutassa magát udvaromban, mert különben . . . és most Isten áldja meg kigyelmedeket, már későre jár az idő, különben is végezték.

— Isten áldja meg kigyelmedeket is — szólt Győrüs — igen, végeztünk s legyen szives vasárnap a kézfogóra megjelenni.

— No emberek! barátaim! — szólt Győrüs a mint kívül voltak — itt jól végeztük ügyünket, azt hittem, hogy az ellenállás kissé erősebb lesz. Hogy fog majd örülni az a két gyerek . . . szinte képzelem, hogy ugrik majd mindkettő a nyakamba. Istenem, Istenem, azok a gyerekek! . . . Hej, mikor én is olyan voltam, szép idők voltak azok . . . szépek és rövidék . . . Adja az Uristen, hogy az övéké hosszabb legyen . . .

Hogy mily őszinte volt ez óhajítás, biznysága az a két könyvesep, mely az öreg napbarnított ránczos arcán végig gördült.

Szép holdvilágos az est, a csillagok milliárdjai fönn ragyognak a sötétkék égboltozaton, melyek közt méltósággal halad a szelíd fényű hold. Csend van a völgyben,

okozza, mely először a száraz levelein képződik és számtalan spórák által végtelenül elszaporodik. E spórák a levelekről az eső és szél következtében lehullanak és a talaj felületére kerülnek. Innen lefelé hatolnak a földbe, oda, hol a fiatal gumók vannak, melyekre a legkárosabb hatást gyakorolják, a mennyiben új spóra képző ágakat hajtanak, melyek kisebb-nagyobb mértékben a gumókon vonulnak keresztül.

Látjuk tehát, hogy a burgonya romlását okozó spórák felülről lefelé haladnak, tehát felülről jutnak a gumókba. Ezt tudva, nem látszik lehetetlennek, hogy a finom száraz homok — mely a burgonyát borítja — hathatós védelmet képez a gomba-spórák támadása ellenében.

Tény, és bizonyára olvasóink közül is sokan tapasztalták, hogy a burgonya-betegség sovány, homokos talajban sokkal kevésbé pusztít, mint a nehéz talajnemekben. Ennek oka az illető talajnemek fizikai alkatában rejlik. Ha az u. n. jó földnek alkatát a száraz, homokos talajjal összehasonlítjuk, a kettő között lényeges, s mondjuk mindjárt, a burgonya-betegségre nézve végtelen fontosságú különbséget fogunk találni. A jó föld leglazább állapotában is kis csomókból áll, melyekből, ha összehajtogatunk, nagyobb csomók képződnek. Másként van a száraz, homokos talajban. Ennek alkatrészei — a kis homokszemek — soha sem egyesülnek nagyobb testekké, hanem mint finom, különálló testecskék vannak a talajban. A jó talaj összekötéséből következik, hogy az egyes csomók közt levő közök nagyon szabálytalanok ugyan, de mégis sokkal nagyobbak, mint a finom homokszemek közt levő nyílások.

A burgonya-betegséget okozó spórák tehát a jó talajban sokkal könnyebben hozzájuthatnak a gumókhoz, mint a száraz, homokos talajban, hol az egyes szemek közt levő szűk utakon kell keresztül haladniuk. E teoriát a tapasztalat fényesen igazolja. Jensen pl. számos megfigyelései által azt tapasztalta, hogy a hol középszerű nehéz talajban 9-9 százalék volt a betegségi arány a burgonya földeken, ott száraz homokos talajban csak 1-7 százalék volt.

Mint a fentebbiekből látható, annak oka, hogy a maroknyi homok megvédi a gumókat a burgonya-betegségtől, könnyen megmagyarázható. Mindenesetre érdemes tehát a fentebbi eljárással legalább kísérleteket tenni. Megvagyunk győződve, hogy a kísérletek az eljárást igen helyesnek fogják bebizonyítani. „M. Föld” B. H.

Különlélek.

— Csabán az elmult 1883. évben a róm. kath. hitközségben született 361 lélek. Ezek közül halva született 5, meghalt 188. Szaporodás 168 lélek.

— Endrődön — írja levelezőnk — mult 1883. évben a róm. kath. hitközségben született: finemű 295, nőnemű 267, összesen 562. Meghalt: finemű 157, nőnemű 152, összesen 309. Tehát a szaporulat 253. Házasságra lépett 102 pár.

— Gyomán a ref. egyházban az 1883. évben született: finemű 202, nőnemű 209, összesen 411. Meghalt: finemű 107, nőnemű 127, összesen 234. A szaporodás 177. Házasságra lépett 89 pár.

mély csend, csak a fák közt elsubanó esti szellő halk suttogása és a hajlongó lombok csöndes tompa zugása zavarja meg azt. Meghajta koronáját a dusfürti hársfa is, melynek tövében összekulcsolt kezekkel térdel Erzsi és hű kedvese. Arcaik az ég felé fordítva, ajkaik imát rebegnek az ég urához, hogy segítse meg Győrüst, ki most érlekkben fáradozik.

Most hirtelen felrezennek, emberi léptek zaja hallik s a szerelmes pár a másik pillanatban már az érkezők elé futott.

— Nos, Győrüs bácsi? már látom, hogy hiába való volt minden fáradozása. Nem hallgatott meg bennünket a jó Isten — mondá Rédi, a mint Győrüs elérzékenyült arcába tekintett

— Igaz lenne édes apám?

— Hát gyermekeim — szólt az öreg torkát köszörülve, hogy megindulását elfojtsa — az bizony ugy történt, hogy . . .

— Hogy?! — kiálta egyszerre Erzsi és Jani.

— Hogy a Jani anyja beleegyezett mindenbe.

Toll le nem képes írni az örömet, melyet a két sziv e pillanatban érzett.

Hanem az öreg azt hitte, hogy csalódik, mert a szerelmes pár nem az öreg nyakába ugrott, de inkább egymás karjaiba dőltek, de midőn a boldogság érzetének első rohama elmúlt, elővették az öreg, öléseikkel és csókjaikkal halmozták el ugyannyira, hogy a jó Győrüs utóljára alig birta őket nyakáról lerázni. Hogy pedig az öröm annál nagyobb legyen, az öreg Rédi is megjelent.

rémülete akkor, midőn látta, hogy három ember jön vele.

— Jó estét adjon az Isten kigyelmedeknek! — mondá Győrüs.

A szokásos köszöntés azonban elmaradt.

— Soha se féljen jó Rédiné asszony, én nem jöttem felgyújtani a házat, hogy a kötvény elégjen, hiszen már ki van fizetve; hanem lássa, azért jöttem, hogy megbocsássak kigyelmednek, de csak azon egy feltétel alatt, hogy ha fia házasságába beleegyezik. A jó Isten is azt akarja, hogy a kiket kigyelmed gyűlölt, megvetett, átkozott és megrontott, azokat a fia szeresse. Lássa, azt már az előtt tudtam, hogy a feleségemet kigyelmed tette oly rúttá, mert halála előtti reggelen, mikor a házamat elarabolta, mindent megmondott. És ámbár hozzá tette, hogy az egész csak séjtés, tudtam, hogy igaza volt; most azonban kigyelmed mindent nyilvánvalóvá tett. Engem szerencsétlenné tett, feleségemnek halálát idézte elő. Tehát most határozzon és pedig azonnal.

Az asszony kezeibe hajtá fejét és gondolkodott. Elvonult lelki szemei előtt egy pillanat alatt az egész esemény borzasztó valóságában. Megrendült; de az ily megrögzöttséget a szenvedély rendesen elvakítja; így történt ez Rédinével is, magának ítélte oda az igazságot. Harag villant meg szemeiben, arcát a tehetetlen düh eltorzítá és vérpirossá változtatta. Annak tudata, hogy ez az ember, kinek tönkre tevésén ugy szólván egész életén keresztül működött, most egy csapással felülkerekedett, ki-

— Iskola látogatás. Vilim János helybeli ügyvéd ur, a közokt. miniszterium által kinevezett iskolalátogató, folyó hó 4-én megtekintette helyben a róm. kath. iskolákat. A tanulók precíz felelete s a magyar nyelvben tett előhaladásuk felett teljes meglepedését nyilvánítja ki.

— Hymen. Filippinyi Soma törekvő kalaposmester folyó hó 8-án vezeti oltárhoz a helybeli evang. egyházban Lengyel János kedves leányát, Juliskát. — Szívvel kívánunk boldogságot a fiatal párnak!

— Eljegyzés. Bayer Ádám helybeli derék iparos f. hó 5-én jegyezte el Daniélisz András kedves leányát, Mariskát. Egybekelésük f. hó 24-én leend. — Kívánunk szívünkkel szerencsét és boldogságot!

— A b.-csabai férfitársak az ó-év utolsó estéjén tartott evang. magyar isteni tiszteletnél egy szép énekkel bucsúzott el az elmúlt évtől. Kívánjuk, hogy ez évben dalaink oly sikeresen s oly buzgalommal haladhassanak előre, hogy a Miskolcra tartandó országos dalár-versenyről ne csak kitüntetéssel, de babérokkal térjenek vissza s hennünket minél több élvezetet nyújtó dalestétlyel leplejnek meg.

— Gyulán a „Katholikus olvasókor“ f. hó 13-án a „Korona“ vendéglő nagy termében könyvtára javára zártkörű táncvizsgalmat rendez. Beléptidij személyenként 50 kr. Jegyek a táncvizsgalom estéjén a pénztárnál kaphatók.

— Laszky Jakab urat, a Biener B. helybeli kereskedő üzletársát — mint részvétellel értesültünk — súlyos családi gyász érte. Testvérbátyja dr. Laszky József m. kir. honvéd-ezredorvos meghalt Nyitrán mult hó 25-én, élete 47-ik évében, mélyen megsírta hátrahagyott nagy családjától, melyen mindvégig szeretettel és önfeláldozással esüngött. Temetése december 27-én ment végbe, melyen résztvettek a honvédszázalaj tisztikara 100 honvéd díszkísérettel, minden egylet, melynek tagja volt, a tüzoltó-testület és a lakosság minden osztályából alakult megszámlálhatlan népsereg. — Nyugodjék békében!

— Szerdán este 11 órakor Csabán a főtezárn egy ház tövében két asszony kuporgott s valamit takargattak kendőikkel. A kérdésre, hogy mit cselekszenek, azt válaszolták, hogy kis újszülöttjuket, ki igen gyöngye állapotban jött e siralom völgyébe, akarták megkereszteltetni, de mire a tiszteletes ur házához érthettek volna, a gyermek jobb hazába költözött.

— Ifj. Valastyán Mihályt a napokban tanyájára menve utközben néhány illuminált állapotban levő közkatona megtámadta s minden ok nélkül szuronyával megsebezte. A védtelen Valastyán üldözői elől Nagy Bálint koresmájában keresett menedéket, de ezek őt oda is követték s itt már a házigazdára is rátörték s ha a szomszédság hamarjában segítségére nem jő, garázdálkodásuknak még rosszabb következményei is lehetnek volna. Ezeknek azonban sikerült őket lefegyverezni s fegyvereiket az oda jövő őrzőnek átadni. — A garázdálkodók bizonyára megérdemlik, hogy az illető hatóság a legszigorubb büntetést szabja rájuk, nehogy újból kedvet kapjanak ehhez hasonló esetek elkövetéséhez.

— Miss Estella lövész királyné — ki ötdmágával még csak rövid idő óta tartózkodik Magyarországon s körülbelül egy hónapig a budapestieket gyönyörködtette művészi játékával, onnan Czeglédre menve, hol szinte nagy sikert aratott — városunkba érkezett s a közbirtokosság színházában ma rendkívüli előadást tart. Mint halljuk, Csabán csak egy előadást szándékozik tartani s innen Szegedre rándul, azért ragadjuk meg tehát az alkalmat s jelenjünk meg minél többen e világhírű művésznő előadásán, mert élvezetet nyújtó estékre nem mindig számíthatunk. Ajánljuk

Megölelte fiát, ugyszinte menyőt is, Győrüstől pedig bocsánatot és feledést kért — jó barátok lettek, mert hisz Győrüs most mindenkinek megbocsátott volna, annál inkább Rédinék.

Egy hét mulva megtörtént a kézfogó, a melynek hírére Rédiné forró lázba esett. Ura egész éjszakákat töltött el mellette, viraszta, de azért mindig rosszabbul lett.

Nappal Rédinék a dolog után kellett látni s így egyik nőcselédjét rendelte a beteg mellé, mivel azonban Rédiné gyakran bosszantotta, szidta, sőt meg is verte, az ápoló asszony felé sem ment; hivta aztán szépen, majd könyörgött, fenyegette, de az csak nem jött, fel akart kelni, hogy utána menjen, de tagjai megtagadták a szolgálatot; ekkor sirt és vonaglott tehetetlen dühében. Mikor aztán az ápolónő így megboszulta magát az ez előtt eltört méltatlanságokért, könyörült rajta s így adott neki a mire szüksége volt.

Hanem egy idő óta megváltozott minden, a mint reggel felébredt, a szoba ki volt takarítva, az ágy mellett asztalkán fedővel lefedett betegeknél való meleg étel volt elkészítve.

Sokszor érezte álmában, mint ha valaki megjelent volna szobájában, majd hozzá ment, forró homlokáról lesimította a zilált hajfürtöket, kezével csillapítva a forróságot, mely fejét mint a tűz égeté.

Egyik nap reggelén az asszony nem aludt el, hanem lehunyta szemeit, mintha aludnék. Meg akarta ugyanis tudni, hogy ki legyen az, a ki ő vele tudtán kívül oly sok jót tesz.

t. olvasóink figyelmébe. Jegyek előre válthatók Sztampa ur ezukrázdájában és este a pénztárnál.

— A vásárbérlők is változtak ez évben, a menyonyiban Miklós Pál és Bezzegh Dániel nyerték el a vásáris és hetipiacok bérlési jogát.

— Eszényi Albert pályafelügyelő folyó hó 3-án vonalbeutazás alkalmával, az 58. sz. őrház pályarétét összevert fejével, karját eltörve, vérébe találta. — A tettest nyomozzák.

— Öngyilkosság. Kraszkó Pál csabai lakos f. hó 2-án este saját lakásán felakasztotta magát. Öngyilkosságának oka ismeretlen.

— A magyarországi tanítók árvaházára a lefolyt évben 6693 f. 5 kr. gyűlt be készpénzben. — A tanítónők menedékházára ez év végéig befolyt 1085 f. 20 kr.

— A király szobra. Az alsó-tanyai polgárság elhatározta, hogy a király ásatthalmi látogatása emlékére ama helyen, hol Ő Felsége a nép körében volt, szobrot fog állítani. E loyális elhatározás kivitelét elősegítendő, a királyi biztos fölkeresésére az osztrák-magyar államvasút igazgatósága Szegednek ajándékozta a vasut resiczei vasöntődjében készült és a párisi világkiállításon kiállított a király öntöttvas-mellszobrát a királyné Ő Felsége mellszobrával együtt. A két nagybecsű ajándék már Szegedre is küldetett. A király mellszobra Ásatthalmán, a királyné pedig a vörös-kereszt óvodájában fog elhelyeztetni.

— Üstökös látható most szabad szemmel az égboltozaton. Pous fedezte fel 1812-ben Párisban. Deczember 29-én, midőn a hattyu csillagzathól átment a pegazusba, fényre nézve harmadrendű csillagokhoz hasonlított, és a farkat is észre lehetett venni. Minthogy az üstökös mindennap kétszáz ezer mérfölddel jön közelebb a földhöz, az üstökös fénye a következő 14 napon át növekedni fog és január közepén éri el legnagyobb fényét. Január 9-én az üstökös a földhöz legközelebb jön s ekkor 13 millió mérföldnyi távolságban lesz. A naphoz csak 25-én lesz legközelebb, midőn 16 millió mérföldnyi távolságban fog állani. Az üstökös február közepéig szabad szemmel látható.

— Utánzásra méltó. Az országos kiállítás budapesti kerületi bizottságához érkezett jelentés szerint Keeskemét város elhatározta, hogy az összes keeskeméti kiállító tárgyaknak szállítási költségeit és az ezek után járó térdíjakat fedezi.

— Időjósító naptárt ad ki Br. Triesenhof Gergely, a nyitrai gazdasági egyesület agrár meteorológiai észlelő főnöke. A kis naptár megjelen minden hó végén és hozzá a jövő hóra szóló időjárásról napról-napra megállapítja. Az eddig megjelent november- és deczemberi füzetek jóslataiból több mint 3/4 rész bevágván, úgy látszik, az észlelet helyes uton és szabályokon jár. Kik az ilyes iránt érdeklődnek, vagy ebből hasznót húzhatnak — gazdák, erdészek — sikerrel lapozhatják. Ára füzetenként 20 kr.

— Az ájtatos foglyok. Egy connecticuti börtönben nem rég a rabokat megfoghatatlan áhitatosság szállta meg. Az egyik cellában megzendült a himnus s oly buzgalommal folyt, hogy az egész épület harsogott belé. A többi cellákban is követték a rabok a szép példát, a börtönőrök örvendetes javulás jelét látták e dologban és együtt énekeltek velük. Mily nagy volt azonban meglepetésük, midőn másnap reggel az egyik cellát üresen találták. Az ájtatos rabok az éneklés zaja alatt háborítlanul keresztül fűrészelték a vasrácsot és az ablakon át — megszöktek.

— Ékszerlopás a vasuton. Konstantin György hódmező-vásárhelyi lakos neje a mult hó 4-én Lippára utazott. Mikor ide ért, bőröndjét kiváltá és felnyitotta, de

Nem sokáig kellett várakoznia, mert ime a konyhában sürgős uralkodik, aztán ismét csend áll be. Majd a beteg áttellenében levő ablak mellett jelenik meg egy leányfő s midőn látja, hogy az asszony alszik, csendesen be nyit a szobába Erzsí — mert ő volt — kezében egy csesze párolgó ételt hozva, azt a beteg asztalájára helyezi, aztán hirtelen és nesztelenül rendbe hozván mindent, a konyhába távozik, egyetmást elkészítgetve az ebédhez Rédinék, mert még otthon is délga van.

A mint betette maga után az ajtót, Rédiné is felnyitá szemeit.

— Tehát csakugyan ő az, a ki így gondoskodik rólam, ápol betegségemben tudtomon kívül. Jó leány! és én? . . . Ugyan mi jót tettem én veled? Mit fizet ő viszsza nekem? a rosztal jóval. Én Istenem, én Istenem, mit cselekedtem . . . Ah, miért nem tehetem jóvá a sok rosztal, mit ellene elkövettem? Ily nyomorult, ily beteg vagyok! Hát ha Isten így is megbocsát. Igyekezem jóvá tenni legalább annyit, a mennyi tőlem kitelik.

— Erzsí! Erzsíkém! — szólalt meg most az asszony gyöngye hangon — jer be egy kissé!

A leány félénken benyitott, de a mint meglátta az öreg asszonyt, erőt vett rajta a félelem s állva maradt.

— Ne félj édes lányom, nem bántalak. Jer közelebb.

Ugy-e, félsz tőlem? Lásd, nem tudtam, hogy ilyen jó leány vagy. Vagy inkább én voltam igen, igen rossz; de megbántam, igen, megbántam, a mit ellenetek tettem. Ugy-e, megbocsátasz? Ugy-e elfeleded azt a sok keserű

ijedségre észre vette, hogy abból egy ékszerdoboz 700 f. értékű tartalommal hiányzik. Rögtön megtette a feljelentést, de a vizsgálat eddig semmi eredményre nem vezetett, mert nem lehet megállapítani, hogy az alföld-fiumei, vagy a magyar államvasutak tisztai vagy arad-gyulafehérvári vonalán történt-e a bőröndnek álkulesesal való ki nyitása.

— A „hapták“ egészséges. A mostani békés időkben, mikor minden ép tagu ember fiának át kell esni az „abrichtung“-on, nagyon megnyugtató egy orvosi capacitástól hallani, hogy mikor a monduros ember az exercirozaskor vagy a feljebbvalója előtt úgy kihuzza magát, „mintha karót früstökölt volna“, az nagyon egészséges. Mert eddig az orvosok azt állították, hogy a merev katonai „stellung“ nem természetes és tulságosan megfeszíti az izmokat. Ennek ellenében dr. Virchow János berlini egyetemi assistens, a híres Virchow fia, most megjelent művében, melyben az emberi test mozgásairól szól, védelmére kel a katonai exercirozaskor és felhozta, hogy a hapták alatt a katona éri erejét, kidomborítja mellét, hasát mintegy megfeszítja a teherrel és pompásan lélegzik, a mi kaszárnyáinkban is sokat hangoztatott, „testnehézség előre“-féle elv pedig a természetes kilépést mozdítván elő, ez által is megezáfolja a természetellenesség vádját.

— A nihilista merényletek statisztikája. Az 1866-ik évtől 1883. végéig 30 nagyobb nihilista merénylet történt. Ezek közül nevezetesebbek: Karakasov merénylete, II. Sándor ezár ellen Pétervárott 1876. április 16-án; Szaszulits Vera nihilistá merénylete Treprov tábornok ellen, 1878. február 5-én; a II. Sándor ezár elleni merényletek: Nikolajevben 1878-ban, Pétervárott 1879-ben, a losova-sebasztopoli vasuton 1879-ben, a moszkvai vasuton 1879-ben, a téli palota ellen 1880-ban; II. Sándor ezár meggyilkolása Pétervárott 1881. márczius 13-án. Legtöbb merénylet történt 1878 és 1879-ben: e két év mindegyikében hétszer követtek el merényletet.

Közgazdaság.

Eczetesedni kezdő bornak új javítása. Egyik francia szaklap az eczetesedni kezdő bornak helyreállítására a következő módot ajánlja: Vigyázva és gondosan pörköljünk meg buzát, minden hektoliterre fél mázsát számítva, kössük ezt vászonzsákba, zsinagra kötve azon melegen ereszzük a borba úgy, hogy az ott függjön, hogy minden oldalról behatolhasson a bor. Ekkor hengeresűk meg a hordót párszor, azután hagyjuk pihenni. Ha pár óra mulva a buzát kivesszük, a bort egészen megszabadulva látjuk minden eczetesedési jeltől.

Hogy a lovak jó látásáról meggyőződünk, földjük be többször szeméit tenyerünkkel és nézzük meg, hogy tenyerünk eltávolításakor összehúzódik-e a pupilla. Ha igen, ez biztos jele a jó látásának, mert a jó szemben a pupilla a sötétben kiterjed, a világosságban pedig összehúzódik. A megvásárlandó lovak szeméit különben is tanácsos jól megnézni, mert az egyenletesen tiszta, világos, átlátszó, foltatlan szem jele a jó egészségi állapotának.

Árpakiállítást és vetőmagvásárt rendez a hildesheimi gazdasági és erdészeti egyesület Hildesheimben ez évi február hóban. A kiállításra és vásárra már eddig is igen sok bejelentés érkezett és a vásár élénknek ígérkezik. A vetőmag-

órát, a mit neked szereztem? Ha megbocsátottál, úgy jer, ölelj meg! Ne félj, én anyád leszek. Igen, én anyád leszek . . . — itt hangja elhalt, feje vissza esett vankosai közé.

Erzsí felfogta karjai közé a beteg asszony fejét s halkán mondá:

— Én szívből megbocsátok, bocsásson meg nénekmnek az Isten is.

Most arcára tekintett a betegnek s ijedten vette észre, mint üvegesednek meg szemei, mint változik arca ólomszínüvé. Hirtelen eczetért futott s avval dörzsölgette Rédiné halántékát.

Nagy nehezen magához tért, szelid tekintetet vetve Erzsíre, melyben a szeretet, a hála egyaránt ki volt fejezve.

Nem sokára megjelent Rédi is fia és Győrüs kíséretében a beteg ágyánál s Rédiné alig egy félóra mulva Istennel és emberekkel megbékülve, Erzsí karjai között lehelt ki lelkét.

**

Körülbelül egy év telt el azóta, hogy az öreg Rédinét eltemették, midőn egy vasárnap délutánján, ünnepélyes nászmenet vonult ki a falu szép templomából.

Erzsí, a boldog menyasszony, fejét vőlegénye vállára hajtva, örömtől ragyogó arczával sugja fülébe:

— Lásd Jani, meg mondtam, hogy boldogság lesz bizalmunk gyümölcse . . .

— 235 —

vásáron nemcsak mindennemű gabona, hanem here- és fűmagvak is beszerezhetők lesznek ugy kisérleti czélokra, mint nagybani vetésre.

A lovak u. n. farkasfogai sok gazda véleménye szerint vakságot okoznak. Az a két kis számfelüti fog, mely a lovak felső álkapczájában mindkét felül közvetlenül az első zápfog mellett jelentkezik, nevezetük „farkasfog”-nak. Ezek csirája a csikóban már születésekor meg van és az egy éves csikóban már egészen ki van képződve, úgy, hogy nem sokára áttöri az inyt. A farkasfogak azután rendszeren nemsokára kihullanak, némely lovaknál azonban évekig megmaradnak és idővel alakjuk is megváltozik, úgy, hogy az emberek szemfogaihoz válnak hasonlókká. Sok gazda — mint említettük — azt hiszi, hogy ezen fogak ártanak a ló szemének és vakságot is okozhatnak, ha idejekorán nem távolíttatnak el. Az állatorvosok és általában a szakférfiak ellenkező véleményben vannak és azt mondják, hogy ha ezen fogak vakságot okoznának, akkor minden lónak meg kellene vakulni, mert az ily fogak minden ló felső álkapczájában megjelennek, ámár a lovak különböző életkorában, rendszeren azonban 1—5 éves korukban. Mindazonáltal sok gazdának, ha lovának szemei megbetegednek, első dolga a ló fogait megnézni és ha ily farkasfogakat talál, ezekben sejtve a baj forrását, rögtön kiszaggatja vagy kiveri azokat, megsértve és gyuladása hozván az inyt. Ez a gyuladás sokszor elvonja a lobot a szemről és így a szembajt enyhíti. Innen származik aztán a hit, hogy a „farkasfogak” okozták a szembajt. Ha már a farkasfogakat el akarjuk távolítani, nem kell azt kegyetlen módon tenni, hanem szakértő által arra való eszköz segítségével távolíttassuk el azokat. „M. Föld”.

Szerkesztői üzenet.

H. A. urnak Gyula. A múlt év s hó 29-én Gyulán feladott s még az nap Csabára érkezett „Express”-levél nekünk csak másnap, 30-án reggel fél 8 órakor kézbesített, mikor lapunkat már küldtük széjjelhordani s így arra teljesen későn érkezett.

B. M. urnak Endrőd. Köszönjük. Szívesen vesszük s egyszersmind kérjük is nagyobb dolgozatait. Lapunkat küldjük rendszeren. — Fogadja üdvözetünket!

Z. A. urnak Budapest. Közönségünk nagyon érzékeny! . . . Eltalálja, mire czélunk? Tárca-közleményeit szívesen vesszük. — Üdvözljük!

Felelős szerkesztő **Tóth Ferencz**

KISS JÁNOS FÉRFI-SZABÓ ÜZLETE

B.-Csabán, vasut-utca 826. sz.

Fábry Sámuel ur bazár-épületében.

Ajánlja dúsan berendezett

FÉRFI-SZABÓ ÜZLETÉT

készít a legkülönbébb és legfinomabb, ugymint

reichenbergi, brünni szöveteiből, angol és francia cangarnból, peruvien kelmékből

FÉRFI ÖLTÖNYÖKET

a legelegánsabb, mindig a legújabb divatú szabás

S A LEGMÉLTÁNYOSABB ÁRAK MELLETT.

Megrendelések kiváló pontosan és gyorsan eszközöltetnek

6-4

FÁBRY SÁMUEL

(ezelőtt Fábry János)

SZIJGYÁRTÓ

B.-CSABÁN

vasut-utca 826. sz. saját házában

(Alapított 1843-ban)

Ajánlja jól berendezett üzletét melyben kaphatók: lószerszámok ezüst, nickel, pakfong, talmi arany és egészen teketés, erős igás lószerszámok, gyeplők, finom angol hajtószarak, eredeti angol nyergek, lovagló kantárok, len- és gyapju hevederek, kengyel szijak, nyereg izzasztók, zablák, sarkantyúk, lovagló- és agarász ostorok, kefék, lószőr keztük, szarvasbőrök, továbbá finom lépokróczok, Nemcense-féle bőrkenőcs, bőr lack, nyereg szappan, angol bőrfesték stb. stb.

Megrendelések gyorsan és pontosan, jutányos áron eszközöltetnek.

12-4

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Rosenbaum I. sirkőraktára

B.-Csabán

a szegedi és kecskeméti országos kiállításokon arany és érdem-éremmel kitüntetésben részesült fentírt sirkőraktártulajdonos ajánlja nagy számban készletben lévő

SIRKŐVEIT.

Lévén a bányatulajdonosokkal egyenes összeköttetésben, abban a helyzetben vagyok, miszerint bármely hasonló üzlettel versenyezni képes vagyok. Továbbá köfaragó munkák épületekhez szintén a legjutányosabban készíttetnek. Ugyanitt a legjobb minőségű valódi szalon-köszén kapható.

6-4

TÓTH FERENCZ KÖNYVNYOMDÁJA

B.-CSABÁN

FÓTÉR 890. SZÁM ALATT - A POSTAHIVATAL TÖRSZOMSZÉDSÁGÁBAN

AJÁNLKOZIK

MINDENNEMŰ KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKNAK

JUTÁNYOS ÉS DISZES ELKÉSZÍTÉSÉRE

UGYANITT

EGY ISKOLÁZOTT FIU KEDVEZŐ FELTÉTELLEL TANONCZNAK

FELVÉTTETIK